

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: *DUMINEC'A.*

PRETIULU ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungari'a:
Pe unu annu 5 fl. — cr., pe 1/2 annu 2 fl. 50 cr.
Pentru Romani'a si strainetate:
Pe unu annu 14 fr., pe jumetate annu 7 franci.

PRETIULU INSERTIUNILORU:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu
cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.;
si mai sus 5 fl. v. a.

Correspondentiele sè se adreseze Redactiunei

„BISERIC'A si SCÓL'A.“

Èr banii de prenumeratiune la

TIPOGRAFI'A DIECESANA in ARAD.

Nr. 980. Pl.

Cerculariu,

*catra oficiile protopresviterale si parochiale si preste tot
catra clerulu si poporulu ce apartiene Consistoriului gr.
or. oradanu.*

Dupace periodulu de 3 ani congresualu a es-
piratu la 30 septembre a. c. ; subsemnatulu Consistoriu,
avend in vedere prescriesele statutului organicu, precum si
dispusetiinninele Preavenerabilului Consistoriu metro-
politianu de datulu 21 augustu a. c. Nr. 120. metr.
emanate pe bas'a conclusului congresualu din 1886.
Nr. 142. p. III. — dispunu alegeri noue de de-
putati congresuali pe noulu periodu de trei ani, ce
duréza, dela 1 Octobré a. c. pana la 30 septem-
vre 1890.

Spre scopulu acest'a in specialu se enuncia :

1. Districtulu ce apartiene acestui Consistoriu,
conform impartirei de mai nainte pentru alegerea de
deputati congresuali mireni, este impartitu si acum
dupa protopopiate in siese cercuri electorale, for-
mandu fiecare protopopiatu câte unu cercu electoralu,
éra pentru alegerea deputatiloru din cleru dóue cer-
curi, adeca dóue protopopiate impreuna formandu câ-
te unu colegiu electoralu, precum este espusu mai
la vale.

In aceste cercuri electorale, pentru conducerea
actului de scrutinu si respective de alegere se denu-
mesce câte unu comisariu consistorialu, precum ur-
méza.

I. Cercu : protopopiatulu Oradii-mari, locul de
scrutiniu „Oradea-mare“, comisariu consistorialu mirénu
Joanu Papp asesoru consistorialu si notariu cottensu
in Oradea-Mare.

II. Cercu : protopopiatulu Pestesiu, locul de
scrutiniu „Alesdu“, comisariu consistorialu mirénu
Joanu Glitie notariu cercual si asesoru consistorialu
in Vadu.

III. Cercu : protopopiatulu Tinc'a, locul de
scrutiniu „Tinc'a“, comisariu consistorialu mirénu
Georgiu Dringou avocatulu in Tinc'a.

IV. Cercu : Protopopiatulu Beliu, locul de scru-
tiniu „Ucurisiu“, comisariu consistorialu mirénu Petru
Ionasiu archivariu consistorialu in Oradea-mare.

V. Cercu : protopopiatulu Beinsiu, locul de scru-
tiniu „Beiusiu“, comisariu consistorialu mirénu Paulu
Papp avocatulu in Beinsiu.

VI. Cercu : protopopiatulu Vascon, locul de scru-
tiniu- „Vascon“, comisariu consistorialu mirénu La-
dislau Lazaru avocatulu in Vascon.

Fiecare din aceste cercuri are a alege câte unu
deputatu mirénu la congresu ; éra preotimea din câte
dóue cercuri impreunate va alege érase câte unu de-
putatu congresualu din cleru. Astfelu dara de toti
sunt a se alege din districtulu apartienetoriu acestui
sistoriu 9 deputati congresuali, si adeca 6 mireni si
3 preoti.

Premittendu acestea si avendu in vedere, cà si
la alegerea deputatiloru congresuali servescu de cino-
sura normele prescriese pentru alegerea deputatiloru
sinodului eparchialu, care norme sunt precisate in re-
gulamentulu specialu votatu de sinodulu eparchiei
nóstre aradane sub Nr. 60/1884. pe bas'a §-lui 91
din Statutulu organicu ; totusi acestu Consistoriu pen-
tru usiorarea procederei uniforme si corecte, in spe-
cialu dispune urmatórele :

A) Relativu la alegerea deputatiloru congresuali
mireni

a) Dupa primirea acestui cerculariu preotii pa-
rochiali in cea mai de aprópe domineca séu serbatóre,
inse nesmintitu pana in (29 Noemvre 11 Decem-
vre) a. c. voru avé a publica si a convocá cu 8 dile
inainte sinodu parochialu straordinariu, spre scopulu
alegeri unui deputatu mirénu la congresulu nationalu
bisericescu.

b) La terminulu perfiptu si publicatu cu 8 dile
mai nainte, care terminu are se fie perfiptu inclusive
pana in 6/18 Decembre a- c., este a se tiené sinodu
parochialu straordinariu pentru votarea pe unu depu-
tatu mirénu la congresu. Acestu sinodu parochialu
straordinariu dupa servitiulu dumnedieescu impreunatu

cu chiamarea Duchului santu, va ave a se constitui sub presidiulu ordinariu conform dispușetioneloru din statutulu organicu, alegendu-si unu presiedinte ad hoc, doi barbati de incredere si unu notariu pentru duce-rea protocolului.

c) Dupa constituire sinodulu sub presidiulu presiedintelui alesu ad hoc, va procede la votare pentru unu deputatu mirénu congresualu; avendu fiecare ale gatoriu presinte a-si dá votulu liberu fara nici o re-stringere pentru unu barbatu mirénu romanu ortodocsu calificatu si devotatu spre a representá cerculu la congresulu nostru nationalu bisericescu. Acelu barbatu are se apartiena metropoliei nóstre romane gr. or. si pe langa calificatiunea mai superióra se aiba si densulu dreptu de alegere in ierachi'a nóstra romana.

Dreptu de votare au toti membri presenti ai sinodului parochialu, cari posedu calitatile prescrisele in §-lu 6. alu Statului organicu si sunt cuprinsi in conscripti'a staverita conform §-lui 4 din "Regulamentulu congresualu pentru parochii.

Alegatorii din comunele filiale voru votá in acele comune matre, la care apartienu.

Votarea este publica nominala, si numai la cererea a loru 20 alegatori presenti póte fi secreta. — Aclamatiunea nu este permisa. Votarea are a se continuá neintreruptu, pana candu se voru presentá alegatori ca se voteze: éra dupa ce voru votá alegatorii presenti, se va mai acceptá $\frac{1}{2}$ de óra pentru ca sè se póta presentá acei alegatori, cari aru mai dori se voteze.

Dupa espirarea pauzei de $\frac{1}{2}$ óra fara ca sè se fie presentat cineva, este a se incheia votarea, fiind a se espune in protocol ór'a incheiarei.

d) Despre actulu de votare este e se luá protocolu dupa formul'a adnessata sub A) si tramisa in unu esemplariu la fiecare oficiu parochialu spre intrebuintiare. In acestu protocolu sunt a se induce tóte momintele principale ale actului de alegere si adeca: locul, diu'a, or'a inceperii si a terminarei votarei, numirea cercului la care apartiene comun'a, convocarea si constituirea sinodului, precum si premiterea chiamarei Duchului sant. — Apoi in rubrica separata sunt a se inscrie numele votantiloru, éra in rubric'a a dou'a paralela, numele acelu' a, pentru carele si-au datu fiecare votulu seu, este a se inscrie intregu si corectu dupa fiecare votante, cáci semnele „ „ ori „detto“ nu sunt permise, si voturile ce s'ar induce sub astfeliu de semne, nu vor fi luate in consideratiune. La cas de votare secreta siedulele de votare sunt a se parafá — legá — langa protocolu.

Dupa incheiarea votarei se vor numerá voturile, se va constatá rezultatulu, si acelu' a se va induce chiar si precis in protocol. Éra protocolul cu acést'a incheiandu-se si autenticandu-se in figur'a sinodului se va subscrie atátu de catra presiedintele ordinariu, cátu

si de catra presiedintele ad hoc, apoi de catra notariu si ambii barbati de incredere.

De cumva barbatii de incredere nu ar sci scrie, numele acelor'a lu va subscrie alt scrietoriu séu notariul sinodului parochial, inse in casul acést'a respectivul subscrietoriu de nume are se fie notat in protocol apriat ca atare, adeca ca subscrietoriu de nume al barbatilor de incredere.

e) Protocolul astfeliu incheiat este a se pune sub cuverta, éra cuvert'a a se sigilá cu dóue sigile si a nume: cu sigilulu oficiului parochialu si cu al presiedintelni, ori al vre unui barbat de incredere, éra déca nici unul nu ar avé sigil, trebue sigilat in dóue locuri cu sigilulu oficiului parochialu, apoi protocolul astfeliu sigilat cu dóue sigile si adresat comisariului consistorial, se va predá unui'a dintre barbatii de incredere cu insarcinare, cá pe diu'a de 14/26. Decemvre a. c. demanéti'a la 10 óre sè-l presente in persóna comisariului consistorial respectiv la locul central, unde are a se tiené scrutiniul. De cumva acelu barbatu de incredere ar fi impedeat de a se presentá pe terminul prefipt, oficiul parochial este indorat a se ingrigi, ca pe terminul perfit sè se presente cu protocolul la scrutiniu celalalt barbat de incredere.

2. In 14/26. Decembr a. c. demanéti'a la 10 óre barbatii de incredere ai singuraticeloru sínóde parochiale presentendu-se cu protocólele de votare in locul central al cercului si in localitatea desemnata de catra comisariul consistorial, acolo la ór'a perfipta se vor intruni si constitui sub conducerea comisariului consistorial in colegiu de scrutinare; avend colegiul a-si alege un notariu pentru afacerile scripturistica. De cumva intre barbatii de incredere nu s'ar aflá nici unul capace de a duce protocolul, colegiul va fi indreptatit a-si alege de notariu si pe alt individ a fara de colegiu.

Dupa constituirea colegiului comisariul consistorial va primi protocólele de alegere sigilate si presentate de catra barbatii de incredere, le va desface in presenti'a colegiului, va constatá contienutul acelor'a si voturile presentate, adeca numerul voturilor adunatu din fiecare comuna, le va induce la protocol impreuna cu numele acelu' individ, pentru care s'au dat acele voturi.

Scrutinarea este a se continuá neintrerupt pana ce se va terminá presentarea, desfacerea si inducerea protocóleloru presentate; éra dupa terminarea acelor'a colegiul va mai acceptá $\frac{1}{2}$ óra, si dupe ce in acest restemp nu se vor mai presentá alte protocóle, se va incheiá actul de scrutinare. Protocólele presentate dupa incheiare nu vor fi luate in consideratiune, inse trebue adnessate la protocol neatinse, vsia precum vor fi presentate. In proroocolul de scrutinare este a se espune apriat ór'a inceperii si a incheiarei actului de scrutinare. — Colegiul de scrutiniu nu este competente nici indreptatit a modificá, a sterge, ori a adauge ceva in protocólele de alegere

ale sinódelor electorale, precum nici a esaminá si a delibará a supr'a actului de alegere, ci numai a-si face observarile la protocolul de scrutiniu a supr'a protocoalelor defectuóse, si astfelu acele protocoale, care nu ar corespunde §-lui 91 lit. g. din statutul organic, adeca nu ar fi subscrise si sigilate cum se recere, ori ar avé alte defecte, precum si protocoalele prezentate mai tardiu, eventual tramise cu post'a, nu le vá luá in consideratiune, ci numai simplu le va adnessá la protocol notand causele, pentru care nu s'au putut luá acelea in consideratiune.

Dupa incheierea actului de scrutinare se vor reasumá voturile intrate, si se va publicá in faci'a colegiului rezultatul alegerii, care este a se inscrie in protocolul de scrutinare chiar si precis.

Acel individ, carele va fi intrunit maiortitatea voturilor din cerc, va fi prochiamat de deputat congressional pe periodul nou de 3 ani, si se va provedé cu litere credintionale.

Éra de cumva dupa reasumarea voturilor s'ar afiá cá doi séu mai multi au intrunit voturi egale, intre densii vá decide sórtea, — ceea ce este a se esecutá numai de cât in faci'a Colegiului, si acést'a sa éra si va fi a notá percis la protocol.

Literile credintionale sunt a se face pe bas'a si conform protocolului de scrutinare.

Dupa incheierea intregului act de scrutinare, atat protocolul ce este a se luá despre actul scrutiniului, cât si literile credintionale cetindu-se si autenticandu-se in faci'a colegiului, sunt a se subscrise de comisariul consistorial cá presiedinte, de notariul colegiului si de toti barbatii de incedere, cari au participat la acel scrutiniu.

De cumva unul, séu altul dintre barbatii de incedere nu si-ar sci scrie numele, pe acel'a 'l va subscrise notariul colegiului, séu alt scrietoriu, carele ar fi present, inse acest'a se va scrie apriat si chiar in protocol ca subscietor de nume al celor cari nu sci serie.

Protocolul de scrutinare incheiat si subscris impreuna cu tóte protocoalele de votare, cu cuvertele si cu alte adnesse obvenite, va avé comisariul consistorial a le inaintá la acest Consistoriu pana in 19/31 Decembre a. c.; éra literile credintionale le va tramite pe cale sigura deputatului ales, avend in report a espune acést'a.

B) Relativ la alegerile deputatilor congressionali din cler, districtul acestui Consistoriu se imparte in trei colegii de alegere, in fiecare colegiu fiind denuit cate un comisariu consistorial preotiesc pentru conducerea alegerii, si a nume:

I. Colegiu este compus din protopopiatele Oradea-mare si Pestesiu cu locul de alegere „Oradea-mare“ éra comisariu consistorial Toma Pacala protopresbiterul Oradii-mari.

II. Colegiu este compus din protopopiatele Tinc'a si Beliu, cu locul de alegere „Tinc'a“ éra

comisariu consistorial Petru Suciu protopresbiterul Beliuului.

III. Colegiu de alegere este compus din protopiatele Beiusiu si Vasou cu locul de alegere „Beiusiu,“ comisariu consistorial Elia Moga protopresbiterul Beiusului.

Ce privesce actul de alegere, se enuncia in special urmatóarele:

a) Fiecare colegiu susespus va alege câte un deputat din cler la congresul national-bisericesc pe periodul nou de 3 ani, éra preotii ca votanti vor avé a participá la alegere dupa cum apartien la unul séu la altul din colegiele susespuse.

b) Pentru efectuirea alegerii, preotii nostri din respectivul colegiu de alegere cari sunt cuprinsi in consemnarea comunicata comisariului consistorial si sunt indreptatiti a votá, sunt pofititi a se aduná pe diu'a din 14/26 Decembre a. c. demanéti'a la 10 óre in locul central de alegere al respectivului colegiu electoral, unde sub conducerea si presiedinti'a comisariului consistorial vor avé a se constitui in colegiu de alegere, avend a-si alege din sinul lor doi barbatii de incedere si un notariu pentru ducerea protocolului.

c) Dupa constituirea colegiului vor procede la actul de alegere, care este a se face prin votare publica, seau la cererea unei tertialitati prin votare secreta. Déca votarea va fi publica, voturile precum se vor dá sunt a se induce in protocol, éra déca votarea va fi secreta, siedulele de votare sunt a se alaturá si a se parafa la protocolul de alegere, — in casul acest'a inse inca trebuie indusi in protocol toti votantii participanti la actul de alegere.

Acel barbat din cler, carele va intruni maiortitatea voturilor, va fi prochiamat de deputat congressional si se va provedé cu credintional pe periodul nou de 3 ani 1887—1890.

La casul déca in urmarea votarii doi candidati ar intruni voturi egale, intre acesti'a numai de cât este a se face votare noua, adeca alegere restrensa, si de cumva si din a dóu'a votare ar resultá tot aceeasi egala maiortitate, atunci intre acei'a cari si a dou'a ora au intrunit voturi egale, va decide sórtea esecutata numai de cât in faci'a colegiului electoral.

d) Despre actul de alegere este a se luá protocol, care impreuna cu credintionalul dupa incheiere si autenticare in faci'a colegiului se va subscrise de presiedintele comisariu, de notariul colegiului si de barbatii de incedere.

Protocolul astfelu subscris va avé comisariul consistorial impreuna cu eventualele alte acte de alegere a-l substerne la acest Consistoriu pana in 19/31 Decembre a. c., éra credintionalul facut si subscris pe bas'a si conform protocolului 'l va predá respective tramite alesului deputat congressional; ceea ce e a se espune in report.

3. La cas cand vre-un comisariu consistorial

ar fi impedeat in ori ce mod intru implinirea misiunii, respectivul comisariu va face numai de cât aretare la acest Consistoriu pentru alta provisiune; deca inse pana la alegere ori scrutinare nu ar urmá de aicia alta provisiune de comisariu, ori deca impedearea comisariului ar obveni numai in momentul ultim, precum si la cazul deca comisariul denumit ar veni in combinatiune de a fi ales insusi de deputat si astfel ar deveni interesat, si ca atare s'ar retrage, — in aceste casuri alegatorii si respective membrii colegiului de scrutiniu sunt indreptatiti si avisati a-si alege din sinul seu un comisariu suplinta, carele va avé a conduce intru tóte agendele comisariale.

Acésta impregiurare momentósa inca va fi a se espune in protocol.

Pentru ca aceste dispusetiuni se aiba rezultatul recerut, oficiele protopresbiterale sunt insarcinate cu tóta urginti'a a tramite câte un esemplariu din acest cerculariu la fiecare oficiu parochial spre publicare si stricta esecutare, avend in nessel cerculariului a tramite si câte o formula de protocol la fiecare parochia pentru alegerea de deputati mireni, — éra la calcaul cerculariului a suplini numirea cercului electoral la care apartiene respectiv'a comuna, precum si local central al respectivului cerc.

In fine din partea acestui Consistoriu toti alegatorii nostri mireni si preotii sunt avisati, ca la esecutarea acestui drept de alegere se fie condusi numai de sentieminte adeverat crestinesci si se aléga de deputati congressuali barbati devotati causerlor nóstre bisericesci, barbati zelosi si apti de a concurge cu consiliul si inteleptiunea lor la regularea, consolidarea si inaintarea causerlor bisericeii nóstre nationale.

Dat din siedinti'a plenara tienuta in Oradea-mare la 16/28. Noemvre 1887.

Consistoriul eparchial gr. or. oradan :

Ieroteu Belesiu m. p.
vicariu episcopesc.

Doce scóle noue in eparchi'a Aradului.

La marginea sudvestica a eparchiei Aradului langa canalulu Beg'a si in apropiarea orasiului Becichereculu-mare sunt situate comunele Toraculu-mare si Toraculu-micu, ambe cu o poporatiune de câte mai bine de 3000 de locuitori, toti romani ortodoesi.

Raru se vorbesce, si se serie despre aceste comune, desi Toraceni din amendoue Toracele merita cu dreptu cuventu a-se vorbi cât mai multu despre densii. Aceste comune sunt infientiate abia cam de 100 de ani. Locuitorii lor sunt veniti acolo din comun'a Sakalhaz de langa Temisiór'a si comun'a Serghinu de langa Aradulu nou. Vorbindu de ómenii din Toraculu-mare si micu cutezàm a dice, ca sunt nesce ómeni fórte straduitori, ómeni cu fric'a lui Dumnedieu, si cu multa rânduiéla in economi'a lor, ómeni cari cá privati si cá comuna inaintéza in tóte directiunile. Pamentulu intregu apartienetoriu acestoru comune, cam

in suma de 8000 jugere catastrale este pamentulu lor, si omu streinu nu se póte apropiá se cuprinda o palma din elu. Din contra Toraceanu, care are o sessiune de pamentu seu si mai multu merge pana in alu patrulea hotariu, si lucra pamentu in parte, seu in arenda. Acesti ómeni n'au somnu, si n'au odichna, n'au diua, n'au nópte, cât tiene timpulu lucrului; si Ddiu le-a ajutat se inainteze, si se devina ómeni, cari potu tiené concurenti'a cu succesu facia cu ori-ce alte nationalitati si confessiuni.

In aceste comune avemu doue biserici frumóse si bine ingrijite; ér scólele forméza o adeverata podóba a acestoru doue comune. Atát bisericele, cât si edificiele scolarie sunt creatiuni din timpulu mai nou, si potem dice, ca acesti ómeni le-au adusu jertfa placuta lui Ddiu din denariulu lor pentru inaintarea culturai religiose-nationale. Calatoriulu, care trece prin aceste comune, se crede ca este in America, unde edificiele scolarie sunt cele mai frumóse case din comuna.

Am datoritu cu acésta descriere fratiloru nostri din Toraculu mare si micu de asta data, cand aducem la cunoscinti'a publicului nostru, ca ómenii nostri din numitele comune si-au impusu noue jertfe pre altariulu bisericeii si natiunei.

Duminec'a trecuta s'a intrunitu in siedintia ambele comitete din numitele comune sub conducerea parintelui administratoru protopresbiteralu Paul Tempea si a asesorelui consistorialu Augustin Hamsea; si au decisu a-se infientiá in fiecare comuna inca câte o scóla elementara, si anume: comitetulu parochialu din Toraculu mare a decisu a-se infientiá inca o scóla de baieti pre langa cele doue esistente; ér comitetulu parochialu din Toraculu micu a decisu a-se infientiá o scóla de fetitie, pre langa cele dóue scóle de baieti esistente.

Ambele comitete parochiale au luat in bugetele lor salariile pentru alu treilea invetiatoriu, si respective in Toraculu micu pentru o invetiatorésa. Si dupa decisulu comitetului parochialu scól'a a trei'a din Toraculu mare se va deschide inca in prim'a Ianuariu 1888, ér scól'a de fetitie din Toraculu micu se va deschide, si respective activá cu inceputulu anului scolaristicu viitoriu.

Laudàm zelulu fratiloru nostri din Toraculu mare si micu, depusu pre altariulu bisericeii si scólei; si dorindu-le celu mai bunu succesu, — dorimu, cá esemplulu densiloru se fia imitatu si de alte comune.

Cev'a despre economi'a campului

(prelegere tienuta poporului la 21. Noemvre 1887 st. n.)

„Lucra ca si Ddiu ti va dá.“

Acést'a are se si-o insemne fie care omu bine, bine in mintea sa, ca bunulu Ddiu numai acelui omu i-va dá róda buua si inbelsugata in lucrarea s'a, care va lucrá multu si tot-odata bine. Cáci spre ce altu scopu au daruitu Ddiu pre omu cu mani, deca nu, ca se lucre?

Apoi si-lucra fie care omu maestri'a s'a, deca nu a-semenea, celu putienu, fie care lucra câte cev'a. Sunt si

de acei ómeni, cari fôrte multu lucrã, dar tóta lucrãrea loru n'ajunge nimicu, pentru-cã tot-ce lucrã, lucrã fara capataiu; lucrã, dar nu se pricepe, cum ar trebui sè se pricepa la lucrulu acel'a.

Asia apoi e la fie care maestrie si totu asiã si indeosebí in ale economiei, care e mai multu ca o maestrie; a conduce o economie rationalã, precum se cuvine, se recere mai multe cunoscintie, ca abuna-óra, la o maestrie simplã.

Si noi, Romanii, indeosebí, cari suntem unu poporu vestitu agricultorã si cá unii, cari amu mostenitu plugulu dela stramosii nostrii, adusu din Rom'a, din aceea tíera vestita in tóte trebile si peste tote, mai vestita in lucrãrea pamentului. Insusi Istori'a ni-spune, ca alegendu-se Cincinatã de dictatoru (ca unu rege) la Romani, seirea acésta i-s'au adusu pe campu, unde arã cá celu mai simplu plugariu. Dupa-ce merse in fruntea armatei sale si batú pre vrasimasiu se intors, éراسي la plugulu seu; diu noi, cari prin puterea plugului am scapatu de perire, din naintea atãtoru vrasmasi, cari oru voitu se-ne faca a-ne parasi limb'a si natiunea nóstra, avem, ca pe viitoriu se lucrãm mai bine si cu mai multu staruntia pamentulu nostru, déca voim se traím cá romani si se murimã ca romani, trecendu prin viforulu ispiteloru timpului!

Ei, dar vremile s'or schimbãtu si numai merge cum au mersu pana acum; ómenii s'oru inmultitu, pamentulu e totu acelasi, darile au crescutu preste mesura. Apoi au trecut si acelu timpu, candu plugariulu potea se taia pamentu nou, unde, si si cât i-placea. Ómenii acum cu multu mai multu consuma, prapadescu, ca in trecut. Va se dica, vremile s'or schimbãtu, avem se-ne schimbãmu si noi, trebuie se lucrãm asfelu pamentulu nostru, ca-se potemu suportã greutãtile, cari ne incungiura si tot-odata se avemu cele de lipsa, pentru traiulu vietii.

S'au schimbãtu vremile din trecut si pe viitoriu é-rasi se vor schimbã. Vedem noi, acesti'a, de pe la „promontoriu,“ ca adi manã, nemernic'a asta de filoxera ni-va prapadi viile cu totul, prin ce apoi am perditu si unu isvoru mare de venitu. Ce avem acum a face? Nu-ni remane alt'a, de cât se fim cu mai mare bagare de seama la lucrãrea pamentului, se lucrãm pamentulu mai bine, ca acel'a se rodéscã in diecitu, ca pana acum, si asia apoi se potemu suportã sarcinele ce cadu asupra nóstra si-facend acesteã, se fim siguri, ca si Ddiu va fi cu noi!

Dicendu-le acesteã, Ve rogu, fratiloru, se ascultati aceea ce vi vorbescu aci, pre scurtu, despre lucrãrea pamentului cu aceea voia, cu care eu Vi-vorbescu.

Cã se scim inse, cum trebuie se lucrãm pamentulu, mai nainte de tóte trebuie se cunóscem pamentulu, pre care voim se-lu lucrãm, ca nu totu pamentulu se lucrã in unulu si acelasi chipu! altcum se lucrã pamentulu nasiposu si totu altcum, a buna-óra se lucrã pamentulu lutosu. Noi inse, cari avem in hotarulu nostru mai mare parte pamentu lutosu, arghilos, voiu vorbi, de asta-data, despre lucrãrea pamentului lutosu.

Totusi inse déca voescã cinev'a se se convingã, ca óre pamentulu seu e lutosu, nasiposu si, ca cam câtã grasime, humus are, n'are de câtu se mérgã la hold'a sa si apoi, din diferite locuri se iee vre-o cativ'a pumni de pamentu si se-lu punã intr'unu olu unde e a-se mesteca cu apa, pana se face unu felu de smóla. Smól'a acést'a o punem intr'o sticla (uíéga), care e asemenea de largã, de susu pana josu, si acolo se lasã pana se limpediescã ap'a. Nasipulu, ca celu mai greu se lasã pe fundulu sticlei, preste acest'a se asiédia lutulu si in urma, ca celu mai usioru, grasimea, humusulu. Déca te uiti la sticla, se vede bine, de de subtu, stratulu de nasipu si peste acest'a celu

de lutu, ér de asupr'a se afla humusulu, séu grasimea a-celui pamentu.

Acum déca voim se scimu, ca câte procente de nasipu se afla, ori de lutu, luãm unu petecu de chartie si-otãiamu asia de lungã, cât pamentu cu apa cu totu se afla in sticla; o impartim in 10 pãrti asemenea si apoi masurãm.

Asia spre pilda, ca nasipulu se aradica pana la cifr'a 6, lutulu dela 5—9, atunci avem 6 pãrti nasipu, 3 pãrti lutu si numai o parte humus, grasime, séu dicendu asia, ca niég'a aceea se fie fostu de 1 Hl, atunci 60 l. ar fi fostu nasipu, 30 l. lutu si 10 litre grasime; ori 6% nasipu, 3% lutu si 1% humusu.

Acést'a are se-o scie fie care plugariu bunu, ca asia apoi se scie si lucrã pamentulu seu cum se cade, pentru-ca, precum am disu, fie-care pamentu si-are lucrãrea s'a deshilinitã.

Fiindu inse, ca in chipulu aretatã, nu se póte bine deosebí grasimea de lutu, de aceea, pentru aflarea grasime se póte face cercare si in altu chipu.

Luãm din pamentulu, pre care voim a-lu cercã, é-rasi vre-o cativ'a pumni de pamentu si acel'a lu-punem la sóre sè se uscã si acolo trebuie lasatu pana va fi deplinu nscatu, ca se nu remana umediéla in elu; lu-cantãrimu, si se dicem, spre pilda, ca au trasu 100 Dgr., dupã aceea lu-punemu intr'unu vasu nou de pamentu (crastol'a) si-lu lasãm timpu mai indelungatu pe focu, ér cu o ruda de sticla totu mestecãm. Humusulu, séu grasimea, fiindu din pãrti organice adeca, din gunoiu de vite si din putredieunea erburiloru, va arde si va remeneã numai pãrtile mineralice. Dupa-ce s'au arsu bine, masurãm de nou pamentulu si vom vedea, ca acum e mai usioru, nu va trage atãt la cantãriu. Se dicem spre pilda, ca dupã ardere, din cele 100 Dgr. au ramasu numai 90 Dgr. adeca, 10 Dgr. sau perditu prin ardere si detragendu-se din acele 2 Dgr. de apa, ce póte ar fi ramasu in pamentu, ne potãndu-se uscã asia de bine la sóre, va fi 8 Dgr. de humusu, grasime, tecmã 8%.

Cunoscendu-si plugariulu pamentulu seu, are sè se apuce de lucru si se-lu lucrã asia, dupã cum cere natur'a pamentului.

Pamentulu nostru, ca pamentu lutosu, contine pũtien nasipu si pentru aceea in stare umeda e móle, lipiciosu si e fôrte cleiosu, asia, ca se prinde de picioru, de caru si de tóte uneltele de lucru; ap'a o primescã cu in-cetulu, dar multã, din care cauza e mai totu rece si tot-odata; fiindu desu, nu póte se strabata lumin'a si caldur'a asia usioru in elu, de aceea gunoiulu putrediescã fôrte cu greu in pamentulu lutosu si plantele cresc si se desvólta cu anevoia; nu, a buna-óra, ca in pamentulu nasiposu, care fiindu caldu, se desvólta fôrte repede si gunoiulu putrediescã fôrte iute. Pamentulu lutosu cultivãndu-se in stare umeda, se prinde de plugu si forméza brusi mari, cari intãrindu-se nu-se sfarma pana érn'a; ér déca se lucrã in stare uscãta, n'ajunge nimicu, ca nu se póte lucrã precum se cuvine. Mai bine e a-se lucrã, déca se póte, atunci, candu nu-e nici pré umedu, dar nici pré uscatu.

Fiindu pamentulu lutosu prea vertosu, ar fi tare de lipsã, se-i dãm ce-i lipsescã adeca, se-lu arãmu mai de multe-ori, ca se devina mai rarã, ca asia apoi, lumin'a, caldur'a si umediéla, ca trei factori descumpanatori, fara cari tóta ostanéla nóstra nu ajunge nimicu, se póta strebate mai cu usioru in pamentu, ca se-si póta ispravi trebile loru. Bine ar fi, déca pamentulu de primãvãra s'arãra de cu tómnã, ca preste érna degerãndu sè se sfãrãm.

Pamentulu lutosu, ca ori si care altu pamentu, numai pana la o afundime óre-care e roditoriu, pana unde contine grasime, gunoiu si póte srabate lumin'a, caldura si umediéla. Cu cât patur'a roditóre va fi mai grósa, cu

atât si pamentulu va fi mai roditoriu, pentru-ca aci si-potu întinde plantele radacinele loru mai afundu cautându-si nutrementulu de lipsa si dându-ne noue o recolta mai inbelsiugata.

Si pentru-câ se avem o patura roditoare destulu de grósa avem a ará pamentulu cât de afundu. N'avem inse a-lu ara de odata prea afundu, deórece vom scóte de odata prea multu pamentu mortu, care n'au fostu aratu nici odata, si asia vom perde tóta ród'a dupa anulu acel'a, căci pamentulu celu mortu, ne potandu strabate lumin'a, caldur'a si umediél'a la elu nici cand, n'au fostu dis compus, gatitu, pentru a potea dá nutrementulu de lipsa plantelor; are a-se ará in totu anulu mai afundu, pana va ajunge la afundimea de 16—24 centimentre.

Precum am fost disu mai nainte, pamentulu lutosu dela natura e desu si rece, si fiindu-ca e pré desu avem se-lu rarimu, ér de raritu, totu precum au mai disu, se póte rari, déca lu-aramu mai de multe-ori. E gresita apoi parerea aceea, ca pamentulu nostru trebue lasatu sè se batucésca, ca atunci, dupa cum dicu unii, pamentulu ar aduce o ród'a mai buna. Ast'a nu sta de feliu, deórece, dupa cum am disu, pamentulu fara cei trei agenti ai naturii: lumin'a, caldur'a si umediél'a, n'ar ajunge nemicu, ér acestea, fiindu pamentulu batucitu, n'ar potea strabate usioru in pamentu, ca se-si ispravésca trebile loru si nepotandu-si ispraví trebile, pamentulu nu va fi in stare se dee hrana de lipsa semenaturiloru.

Destulu si bine, ca pe langa tóte acelea, ca vom ará pamentulu bine, si precum se cuvine, in urm'a urmeloru, vom vedea, ca pamentulu încéta de a-ni mai dá ród'a.

Acést'a au observat'o ómenii dela inceputu, atunci, cand oru inceputu a lucrá pamentulu; oru aratu mai intai unu darabu de locu, pana oru vediutu, ca numai aduce nici o ród'a, atunci l'au parasitu, si s'au dusu mai departe in altu locu, si oru aratu pamentu nou si asia mai departe.

Dupa-ce or gatatatu cu pamentulu celu nou, s'or intorsu de nou la celu parasitu si arandu-lu or vediutu, ca ér rodesce si inca destulu de bine. De aici apoi or ajunsu la gandulu acel'a, ca pamentulu dupa unu timpu de odichna érași se póte semená de nou.

Asia era atunci si totu asia ar fi si adi, déca am potea se lasam se zaca pamentulu unu timpu óre care. Ei, dar au trecutu vremurile acelea, cand omulu potea se are unde si cât i-placea in pamentu nou, numai sunt acelea vremuri; ómenii s'or inmultitu, darile or crescutu si poftele ómeniloru sunt cu multu mai mari, cá in trecutu, pamentulu e totu acelasu, prin urmare nu mai póte merge cum au mersu. Astadi trebue se cautámu tóte cararile, ca se potém lucrá pamentulu, in totu unulu si inca se-ni aduce ród'a, buna, si se nu-lu lasám se odichnésca, pentru-ca si asia, ca-lu lucrám si totusi nu potém suportá greutátile, cari ne incungiura.

Dapoi, déca nu rodesce, ce se facem cu elu? meva întreba cineva dintre Dvóstra. La acestea i-voiu raspunde cu patiani'a batreniloru. Acei ómeni din batreni, dupa ce li-s'or mai inmultitu lipsele s'or facutu mai bagatori de seama si'or vediutu, cá déca au picatu sementi'a in pamentu mestecatu cu baliga de animale, acolo au roditu mai bine, adeca, ca si când pamentulu acela ar fi fostu nou, de aici apoi or venitu la gândulu, ca-se nu lase pamentulu se odichnésca, ci se care gunoiu si-se-l gunoiésca.

Si acést'a apoi au facut'o batrenii de multu, din timpurile vechi, ér noi, cei de acum, mai vertosu avem se facem, ca unii, cari suntem un picu mai luminati la capu.

Nu-se póte niehipui un pamentu, care se póta dá ród'a fara humus, grasime si cu cátu pamentulu va fi

mai grasu, cu atât va fi mai roditoriu; ér grasimea se nasce din putrediunea plantelor, din gunoiu. Sciind noi acést'a, avem se-i dám pamentului ce-i lipsesce, apoi si elu nu-ne va lasa pe noi numai iacă asia, ci ne-va respлатi cu ród'a si inca cât de bine; apoi a totu stórece pamentulu si a nu-i mai dá indareptu nemicu, cauta se slabésca cu totulu. Apoi si dicál'a aceea „de unde totu iai si numai puni, trebue sa-se gate odata.“ Pamentulu nostru nu-e un isvor ne secatu, ceea-ce recunosc si batrenii nostrii, când dicu: „pamentul acum numai rodesce, ca mai de multu.“ Nu, pentru-ca in decursulu tempului s'a storsu si s'a slabitu. De aici vine, ca noi se-ne ingrigim si sa dam pamentului aceea ce au perdutu pamentulu dându-ni ród'a si asia acelea, érași se potú dá pamentului in forma de nutrementu.

Scim, ca plantele cele-ce crescú din pamentu, le consuma, mananca animalele, si o parte mare se ardu; din cele-ce-le manca animalele se face carne, sange, óse si gunoiu, ér din cele-ce se ard se face cenusie; prin urmare: carnea, sengele, osele, cenusi'a si celealalte contienú tot-aceea ce au perdutu pamentulu dându-ni ród'a si asia acelea, érași se potú dá pamentului in forma de nutrementu.

Gunoiulu, care folosese mai bine pamentului nostru, este gunoiulu de cai, fiind ca e mai putienú apatos, prin urmare mai caldurosu adeca, contiene aceea ce pamentului nostru i-lipsesce caci, am fost dis, pamentulu lutos e indesatu si rece, ér prin gunoiulu de cai se rarese si incaldiesce, acel'a in sa, are se fie cam paiosu. E de insemnatu, ca gunoiulu sè-se care la holda érn'a si déca se póte, se se si are, ca se nu remana imprasciatu pe holda si asia se abureze din elu ce e bunu, ci intorsu in pamentu si acolo se putrediesca.

N'avem in sa a gunoi pamentulu de odata preste masura, caci devine pamentulu prea pufaios si náre potere a tienea rodulu, care e forte bunu susu, ci tot se culca la pamentu si putrediesce. Déca se intempla, cá cineva si au gunoiu prea tare pamentulu, atunci are se-l are mai afund, ca-se scóte pamentu mortu si atunci pamentulu va fi mai desu.

Dupace pamentulu s'au aratu si lucratu precum se cuvine, avem a-l semená. La semenare trebue se fim cu indoita bagare de seama. ca sementia se fie de plin cópta si se nu fie plina cu totfeliul de sementia stricatiosa, caci dicál'a e: „ce seameni acea resare.“ Si pentru-ca se nu fie plina cu totfeliulu de sementia stricatiosa, caci dicál'a e: „ce seameni acea resare“. Si pentru-ca se nu fie lucrarea nóstra zadarnica si se nu seceram la capetulu anului nu seiu ce, avem se curatim cât de bine sementia, când o semenamu.

Da, se póte semená in pamentulu ne a lucratu grau ca Sórele — cum se dice — si totusi la secerisiu va fi graulu plinu cu totfeliulu de sementie stricatiose, dar aci vin'a sta in ne lucrarea pamentului.

E de insemnatu, ca semenaturile de tótna se se seamene cât de tempuriu, din vreme, ca asia, venind érn'a, se-le afe in stare buna, cá se póta strabate prin gerulu de preste érna. Se intempla une-ori, ca semenaturile mai terdii, la secerisiu or datu mai buna ród'a, ca cele semenate mai de tempuriu si de aceea multi dicu, ca e mai bine a semená mai terdii. Acést'a inse fiind o cotica, nu se platesce se facem acést'a proba. E cotica, dicu, pentru-ca totulu aterna dela amblarea tempului si apoi nemenea nu póte sci nainte, ca ce feliu de vremuri vor umblá si asia apoi ambland cu cotic'a, vom secéra ér cu cotica si tot cu cotic'a vom si mancá. Mintea senetósa ni-spune, cá déca seameni de tempuriu, hold'a prinde radacini si in fratiesce si asia mai usior póte sa se lupte cu ne ajunsurile ernei, decât hold'a slabutia, carea mai nici nau rese-

ritu pana au coplesit'o érn'a. Semenaturile, cá-se póta desvolta, au lipsa de lumina, caldura si umediala. Lumina si caldur'a Sórelui, cu cât da mai spre érna, cu atat e mai slaba, si tot-odata, cu atât mai slabu voru putea crece semenaturile, pentru-ca sciut este, unde nu este lumina si caldura, acolo nu va fi nimicu. Si ce voru face atunci, când — semenand terdiu — tempulu de primavéra va fi nepriitoriu? Atunci éta, ca suntem pagubiti, ca n'am lucratu dastulu, de cuminte, n'am lucratu la tempu si am pusu tóta nadejdea in mila celui de susu.

Precum a-ti potutu vedea, fratiloru, din putiena mea vorbire, despre lucrarea pamentului, ca nu fie care omu póte se lucre pamentulu asia precumu se cuvine si precumu cere vremurile de acumu, deore-ce, ca-se poti lucre pamentulu cumu se cade, trebue se fi unu omu iscusitu, unu omu, care au vediutu cumu lucre alti ómeni mai invetiati, séu unu omu cu carte, carele, cu ochii fiindu, va potea invetia din carte fórte usioru aceia, ce alti ómeni multu au truditu pana au aflatu, ca cum trebue se se lucre pamentulu mai bine, ca se capetamu róde bune, ér acelea invetiaturi li-or pusu in carte, ca-se-le invetiam si noi.

Unu econom e de lipsa, ori si cum, se scie, celu putinu, cum are se mesure supraface pamentului; trebue se cunósca legile naturii, ca cunóscaendu-le, se-li scie trage folosulu; se scie cunósce partile, din care e compus pamentulu si acelea elemente, lucruri cari inbunatíescu pamentulu trebue se cunóscom tóte animalele, cari ni-aduc folos si cari suntu stricatióse lucrarii nóstre, ca pe cele bune se-le crutiam, ér pe cele stricatióse se-le pustiuu si altele invetiaturi de lipsa.

Nu odata vedem, ca plugarii nostrii, din ne sciintia, facu celu mai mare pecatu atunci, când omóra musiu-roiu — sobolulu — fiind in credintia, ca acela e stricatias, ca ar mancá semenaturile de prin gradini. Unu musiu-roiu numai folosu ni póte aduce nóue, căciacela e unu animalu, care manca tóte insectele, gongile, cari strica radacinele plantelorú si apoi, putien'a paguba care ni-o face prin aredicarea pamentului. dáca ni face, oresplatesce pe de o mie de ori prin nimicirea gongiloru, cari, déca nu le-or pustii, nimic n'am avea folosu din gradinele nóstre. Musiu-roiuulu numai pana atunci sta intr'unu locu, pana pustiesce tóte gougile si — de aici, se cam mai duce.

Si tote acestea, fratiloru, numai in scóla se potu invetia. Eta folosulu celu mare alu scólei!

Scóla este loculu, unde omulu, pre langa alte invetiaturi, invetia si invetiaturile, cari sunt de lipsa unui plugariu, pana e in scóla, ér dupa ce iese din scóla, sciindu ceti adeca, avendu ochi de vediutu, póte se-si cumpere carti, in cari scrisu este cum are sa-se lucre pamentulu, ori se-si cumpere foi, cari érași scriu despre lucrarea pamentului. Unu omu fara carte, nici ca pote fi unu plugariu adevératu.

Apoi asia credu; ca mai bine a da banii nostrii pentru nesce carti folositóre, de catu se-i tipamu pe lucruri, cari numai ni-strica vietia si ne-amaresc dilele.

Se ne punem deci, fratiloru, la invetiatura si invetiandu se lucrám pamentulu nostru mai bine, asia, ca din putienu, se facemu mnltu, a buna-óra ca Francesii, a caroru pamentu e cu multu mai slabu, ca al nostru si totusi au mai buna roda ca noi. Se tragem invetiatura dela ei si lucrandu si noi asia, atunci potém fi siguri, ca si Ddieu ni-va da.

Galsi'a, la prim'a Noemvre 1887.

Invetiatoriulu.

D i v e r s e .

* *Rogare.* Spre a-se poté conchiamá cât mai curend adunarea generala constituanta a reuniunei femeiloru romane din Aradu si provincia subscrisulu comitetu are onórea a rogá pre dómnele si domnii colectanti, cari au primitu liste pentru inscrierea de membrii se binevoiesca a remite in terminu de celu multu 8 dile listele dimpreune cu sumele incurse la cass'a consistoriala.

Arad, 10. Decemvre 1897.

Comitetulu provisoriu alu reuniunei femeiloru romane din Aradu si provincia.

* *Alegeri de deputati pentru congresulu nationalu bisericescu.* Joi'a trecuta s'au tienutu alegerile pentru deputatii congresuali din cleru in cercurile si respective colegiele electorale apartienetorie la jurisdictiunea consistoriului aradanu. Dintre alegerile, despre cari am primitu reportu pana acum, aflamu, ca in cercurile Arad—Radn'a s'a alesu deputatu congresualu preotiescu: parintele protopresviteru Vasiliu Belesiu, in cerculu Siri'a-Ienopolea parintele Vasiliu Mangr'a, profesorulu de teologia, in cerculu Timsiór'a-Banat-Comlosiu, parintele protopresviteru Meletiu Dreghiciu; in cerculu Lipov'a-Ving'a parintele Augustin Hamsea, asesoru consistorialu.

† *Necrologu.* La 23. Noemvre a. c. a trecutu la cele eterne onorabilulu nostru confrate, veteranulu si binemeritatulu preotu Georgiu Bugarinu recte Miulescu, din Toraculu-micu in anulu 72 alu etatii, 52 alu fericitei sale casatorii, si dupace a servitu cu credintia si demnitate 48 de ani la altariulu Domnului. Pre reposatulu lu-deplange neconsolabil'a s'a socia Sofi'a, fiulu seu parintele protopresviteru alu Ciacovei Paul Miulescu, precum si numerosi consangeni si amici; lu-deplange mai departe poporulu intregu din comun'a Toraculu-micu.

Remasitiile pamentesci ale defunctului au fost depuse cu mare solenitate spre odichna eterna in cimiteriulu din Toraculu-micu in 25. Noemvre a. c. oficiandu oficiulu funebru veteranulu si binemeritatulu parochu emeritu parinte Teodor Tempea din Toraculu-mare, asistatu de parintele administratoru protopresviterulu Paul Tempea si de 9 preoti.

Reposatulu a fost unu omu zelosu si bunu preotu, si cá atare a facutu bune servitii bisericeii si scólei.

Se-i fia tierin'a usióra si memori'a binecuvéntata!

* *Invitatiune.* Indemnatu fiindu din fórte multe párti a scóte la lumina cantecele populare si totodata a le arangia si pentru Piano-fórte, pre cari le adunu acum oe unu siru de ani, n'am gesitu alta cale mai buna si mai favorabila scopului ale poté latí cât mai multu, decât pre cea diaristica, si asia m'am decisu a edá unu diariu musicalu sub numele „Mus'a Romana.“ Acestu diariu i-si are de scopu, pre langa respandirea cantececeloru poporale-nationale, a astupá si lacun'a atât de simtita la publiculu nostru musicalu, mai cu séma la arangiarea de concerturi, serate musicale etc., neavendu pentru astfeliiu de ocasiuni piese romanesci acomodate, si i-si ea de directiva a delaturá acestu golu, prin aceea cá publica piése de salonu si de concerte, lucrate din cantece populare, usiurandu astfeliiu ori carui pianistu de a poté alege si esecutá la ocasiuni si piese romanesci.

„Mus'a Romana“ va aparé cu inceputulu lui Ianuariu st. v. 1888 in fie-care luna odata, in cartu

mare pre hartia grósa si frumósa, si va contine fie-care brosiura doue coli tipariu de note frumosu imprimate. Program'a fóiei va fi cam de urmatoriu cuprinsu:

- a) Cântece si hori populari arangiate pre pianu.
- b) Piese de salon, din cântece populari arangiate pentru pianu, in forma de: Fantasie, Capriciuri, Rapsodie, Concerte etc.
- c) Cântece populare si originale pentru voce cu acompaniamentu de pianu.
- d) Piese de dansu pentru pianu pre 2 si 4 mani.
- e) Cântece bisericesci arangiate pentru coru barbarescu (partitura.)
- f) Piese romanesci pentru Violina si Flauta, cu acompaniamentu de pianu.

Partea literara de pre fati'a prima si ultima a foiei va avé urmatoriu contienutu: biografii a musiciloru straiini si romani, articoli, notitie, cronice, poesii populare etc.

Pretiuu abonamentulu: pre unu anu 12 fl., pre siese luni 6 fl., pre trei luni 3 floreni.

Romani'a si strainetate: pre unu anu 30 franci, pre siese luni 15 franci, pre trei luni 7 fl. 50 bani.

Iacobu Muresianu, profesorulu de musica.

„Stim. Domni, Dómne si Domnisióre, cari vor primí acestu apelu sunt rugati de alu face cunoscutu mai departe, a colectá abonenti si a grabí cu tramitarea listei celu multu pana la 28/16. Decemvre 1887 sub adresa: *Iacobu Muresianu*, profesorulu in *Blasiu* (*Balázsfalva*), deóre-ce din causa speselorulu mari, fói'a se va tipari numai in atâtea esemplare câti abonati vor fi prenotati.“

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci din **Sambateni**, devenita vacanta prin resignarea invetiatoriuu veteranu *Georgiu Popescu*, se escrie acestu concursu cu terminu de alegere pe **10/22 Ianuariu 1888**.

Emolumintele vor fi din tot salariulu invetiatorescu jumetate, si adeca: a) din sum'a de 200 fl. 100 fl. b) din pamentu $\frac{1}{4}$ sesie, c) 6 orgii de lemne, din care se va incaldi si scól'a, d) quartiru liberu si competinti'a pentru conferintiele invetiatoresci in suma de 10 fl.

Doritorii de a ocupá acestu postu invetiatorescu au se documenteze, cá sunt romani gr. or., cá au absolvatu preparandi'a si celu putienu 3 clase gimnasiale, — apoi se produca atestatu despre portarea s'a morala si se se presinte intr'o di de serbatóre séu de Dumineca pana inainte de alegere cu 8 zile la sant'a bisericica spre a-si manifestá desteritatea in cele rituale, — ér recoursele astmodu ajustate — adresate comitetulu parochialu din **Sambateni** se se trimita inspectorelui scolaru cercualu *Moise Bocsianu* in **Curticiu**.

In casu cand alegendulu nu ar produce testimoniu despre esamenulu de cualificatiune, se fie deobligatu alu depune in terminu de unu anu dupa alegere.

Datu in siedinti'a comitetulu parochialu din **Sambateni** la 15/27. Noemvre 1887.

Comitetulu parochialu.

Contielesu cu: **MOISE BOCSIANU**, m. p. insp. scol. cerc.

—□—

In urmarea dispusetiunei Venerabilulu Consistoriu diecesanu de dto 16/28. Octomvre a. c. Nr. 3644., se escrie concursu pe parochi'a devenita vacanta dupa mórtea preotulu *Paul Fizesianu* din **Toraculu-micu**, protopresviteratulu B.-Comlosiului, cottulu **Torontál**, clasifi-

cata de clas'a prima, cu terminulu de **30 zile dela prim'a publicare**.

Emolumintele sunt: un'a sesiune parochiala de 30 jugere pamentu aratoriu, birulu si stolele usuatela dela aceea parochia, cari tóte laolalta facu beneficiulu anualu de 950 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acést'a parochia in sensulu §-lui 15 liter'a a) din regulamentulu pentru parochii sunt avisati a-si substerne recursurile instruite conform statutulu organicu bisericescu, adresate comitetulu parochialu, pana la terminulu alegerii, vicariulu protopescu *Paulu Tempea*, in *Nagy-Torák*, per *Nagy-Becskekek*, si a-se presentá in vre-o Dumineca séu serbatóre la st. Biserica spre a-si aretá desteritatea in cantare respective predicare.

Toraculu-micu, la 12. Noemvre 1887.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **PAULU TEMPEA**, vic. protop.

—□—

In urm'a decisulu Comitetulu parochialu din 19. Noemvre (1. Decemvre) a. c. Nr. 6/887. concursulu publicatu pe parochi'a vacanta din **Micalac'a**, in **Nrii 40, 41 si 42** de estu timpu in fói'a „Biserica si Scól'a“ se prolungesce cu non terminu de **30 zile dela prim'a publicare** in acésta fóia din cauza ca la concursulu prim nu sa aretatu mai multi recurrenti.

Atát concursulu cât si conditiunile remanu totu celea din **Nrii 40, 41 si 42** a foiei „Biserica si Scól'a.“

Micalac'a, din siedinti'a comitetulu parochialu tinuta la 19. Noemvre (1. Decemvre) 1887.

Ioanu Ciór'a, m. p.

pres. com. par.

Contielesu cu: **MOISE BOCSIANU**, m. p. adm. protop.

—□—

Pentru indeplinirea parochiei a 3-a vacanta de clas'a I-a din opidulu **Pecic'a-romana**, comitatulu si protopresviteratulu **Aradului**, prin acést'a se escrie concursu cu terminulu de alegere fiesatu pe **20. Decemvre stilulu vechiu a. c.**

Emolumintele sunt:

1) Un'a sesiune pamentu comasatu din pasculu comunalu, cu pasiunea adausa la ea in estensiune de 45 jugere, clasificata de clas'a I-a.

2) o gradina de $2\frac{1}{2}$ jugere, pamentu aratoriu estravilanu de clas'a I-a.

3) birulu si stolele usuatela aprópe 400 case.

Cei ce dorescu a competá la acést'a parochie au a documentá cá sunt romani gr. or. de nascere, cá au absolvatu 8 clase gimnasiale si au depusu maturitatea; cá sunt cualificati pentru parochii de frunte, si in fine cá sunt in stare a suplini postulu de invetiatoriu in o clasa a scólei superióre, datoriu fiind alesulu parochu a functioná si cá dociente la scól'a superióra fara vre-o alta remuneratiune.

Recurentii vor inaintá recoursele loru bine ajustate si adresate comitetulu parochialu, Multu Onoratululu **Domnu Moise Bocsianu**, administratoru protopopescu alu **Aradului** in **Kurtics**; avendu densii a-se presentá pana la terminulu de alegere in biseric'a din **Pecic'a**, spre a-si aretá desteritatea in oratori'a bisericésca si cântárele rituali.—

Pecic'a-romana, la 2. Noemvre 1887.

Pavel Bodrogian, m. p.
pres. comitet. par.

Petru Cimponeriu, m. p.
not. comitet. par.

Contielesu cu: **MOISE BOCSIANU**, m. p. adm. protop.

—□—